

„A közlekedés helyzete, jövője ma Magyarországon”

Balatonföldvár, 2008. május 13-15.

Régiók helyzete, regionális koordináció
jelentősége, szükségessége

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság

Vázlat

- EU alapelvek
- Területfejlesztési intézményrendszer kialakulása
- Államigazgatási reform célkitűzések
- Miért kell mégis a regionális koordináció?

Tegnap gondolatok

- „Egymás szándékainak megismerése ma aktuálisabb, mint valaha.”
- „Hiba, hogy a koordináció nem elég kiterjedt az ágazaton belül és az ágazatok között.”
- „EU-s támogatások problémái: párhuzamos rendszerek futnak sokszor más-más szereplőkkel.”
- „Legfőbb stratégiai feladatunk a hálózatfejlesztések, az alágazati fejlesztések jobb összehangolása.”

Tegnap gondolatok

- „Az átfogó nemzetgazdasági és társadalompolitikai célok (versenyképesség, felzárkóztatás, területi kiegyenlítés, ...stb.) ” elérését segítő közlekedési stratégiai célok összhangját kell megteremteni.”
- „Regionális politika és a közlekedéspolitika hívószavai azonosak: versenyképesség, kohézió, társadalmi hatás, fenntartható fejlődés, kooperáció.”
- „Ha nem lesz közlekedésfejlesztés, akkor a helyi gazdaság fejlesztésében egyre kockázatosabb lesz a vállalkozások támogatása.”

A közlekedés és a területfejlesztés kapcsolata

Területfejlesztési politika:

- az ország és az egyes térségek területi fejlődése fő irányainak, fejlesztési stratégiai céljainak és az ezek elérését segítő legfontosabb eszközöknek hosszabb időtávra szóló meghatározása és érvényesítése (1996/XXI. tv.)

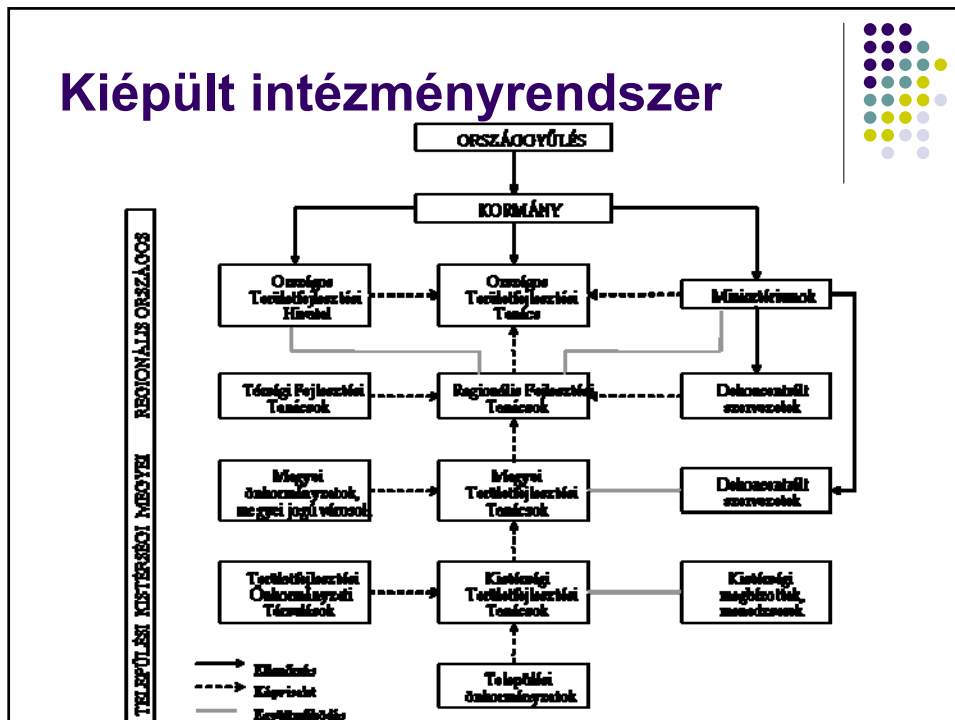
A területi versenyképességet a közlekedési infrastruktúra vonatkozásában az adott térség elérhetősége, vagy megközelíthetősége jellemzi.

A Nyugat-Európában felhalmozódott termelés és tőkekoncentráció feloldásában azok a térségek fognak részt venni, amelyeket területi versenyképességük erre alkalmassá tesz.

Területfejlesztés EU (hazai) alapelvei

- Szubszidiaritás
 - Döntéshozatal a lehető legalacsonyabb szinten
 - Területfejlesztési döntések decentralizálása
 - Területi döntéshozók eszközszerének megerősítése
- Decentralizáció
 - Hatáskörök decentralizációja
 - Döntések a problémák szintjén
- Partnerség
 - Helyi és regionális szereplők, szociális partnerek
 - Érdekegyeztetés
- Tervezés és programozás
 - EU tervezési rendszeréhez igazodás
 - Támogatások csak programok (stratégia!) mentén
- Koncentráció és addicionalitás
 - Források koncentrálása a hatékonyság és szinergiák elérése érdekében
 - Az EU források a hazai források kiegészítését szolgálják, nem kiváltását
- Nyilvánosság és részvétel
 - Területfejlesztési tervek nyilvánosak
 - Kapcsolatrendszer a helyi társadalom különböző szervezeteivel

Kiépült intézményrendszer

Közvetlenül vagy közvetetten érintett egyéb szereplők

- A területi dekoncentrált szervek (Közigazgatási Hivatalok, Regionális Idegenforgalmi Bizottságok)
- Érdekképviseleti szervek, szervezetek (kamarák, szakszervezetek)
- Munkaerőpiaci intézmények
- Vállalkozásfejlesztési intézmények
- Pénzügyi intézmények
- Tudományos kutató és oktató intézmények (felsőoktatás, kutató intézetek, szakmai háttérintézmények)
- Civil szféra (egyesületek, alapítványok, alkalmi összefogások)

Regionális Fejlesztési Tanácsok

Előnyök

- 1996 - TF tv.-ben lehetőség a régiók önkéntes megalakítására,
- A formálódó 7 régió szakmai és politikai viták, eszmecsereik, **a gondolat befogadása,**
- **partnerségi rendszer kialakulása (gazdasági szereplők!)**
- 1999 - a 7 régió kötelező megalakítása, tervezési-statisztikai régióként,
- **tervezés, programozás megindulása,**
- PHARE 2000 és az ún. „Tükör programok” sikere, program-finanszírozás elindulása,
- RFÜ-k megalakulása Kht. formában, **intézményesülés**
- 2004 - **Tervezés, programozás megerősödése, háttér tervezési kapacitások kialakítása, döntés előkészítés jelentősége növekedett**
- regionális decentralizált források bővülése, tárcaforrások megjelenése, régiók elismertségének növekedése,
- **a tanács munkaszervezete KSZ feladatokat is ellát**
- civil egyeztető fórumok véleményező szerepe nő, kistérségi fórum képviselője bővül

Hátrányok

- 1996 - nem kötelező a megalakítás, politikai alkuk tárgya,
- régiók lehatárolási, régió központ viták, megalakulások átfedésekkel,
- **régiós hatáskörök, források hiánya, önkormányzati középszint hiánya**
- megye-régió régió vita
- 1999 - **gazdasági szereplők szavazati jogának megszűnése,**
- a decentralizált támogatások egy része nem a regionális szintnek felel meg (megyei!), de jelentős forrásbővülés nem!
- **miniszteri képviseletek helyi politikusokkal való felváltása, kormányzati koordináció nehézségei,**
- 2004 - **térségfejlesztési tanácsok** megalakításának kezdeményezései (forráskeresés), **együttműködési és tervezési bizonytalanság,**
- megyei elnök a régió elnöke
- **gazdaság, civilek képviselői csak meghívottak**
- az NFT I-ben nincs önálló ROP,
- gyengülő gazdasági kapcsolatok,
- RFÜ-k „szereptévesztése”, konfliktusok a régióképviseletben

Mai helyzet

- A regionális fejlesztési tanácsokban kormányzati túlsúly.
- A megyei területfejlesztési tanácsokban a kormányzati befolyás növelésére való törekvés.
- Kistérségekben 2000-től kormány alkalmazott kistérségi megbízotti hálózat (hálózatok!) kiépítése, lebegtetése.
- A térségfejlesztésben a helyi pártpolitikai szempontok erősödése.

Az intézményrendszer működésének értékelése

- Az új intézményrendszer létrehozásával markáns elmozdulás:
 - Többszintű, decentralizált döntési hatáskörökkel rendelkező speciális intézményrendszer létesült,
 - Partnerség elve – kormányzat, önkormányzatok, kamarák és munkavállalók képviselőinek bevonása a döntéshozatalba.
- Az eukonform elvek és a pozitív irányú elmozdulások ellenére az intézményrendszer számos nehézséggel küzd!
- A területfejlesztési intézményrendszere a meglévő közigazgatási struktúrával párhuzamosan, attól függetlenül működik,
- Nem alakult ki egyértelmű munkamegosztás, nem világos a hatáskörök megoszlása, párhuzamos funkciók és konfliktusok (pl. megye és régió feladat és hatásköre),

Az intézményrendszer működésének értékelése

- Nem sikerült erős közbenső közigazgatási szintet kialakítani,
- Forráshiány – decentralizált források aránya továbbra is alacsony, a költségvetési keretek korlátozottak,
- Megyei és Regionális Fejlesztési Tanácsok költségvetése az állami forrásoktól függ – hátráltatja a decentralizációt,
- A hatékony (regionális) intézményrendszer kiépítésének folyamata Magyarországon még csak a kezdeténél tart.

Mitől lesz RÉGIÓ?

A valódi régiót a soktényezős társadalmi-gazdasági kohézió, a regionális identitás-tudat, valamint az érdemi kompetenciával és önállósággal rendelkező regionális intézmények rendszere fogja tartós egységbe!

Mégis miért?

- A területpolitikai és területfejlesztési döntések nem nélkülözhetik a partnerséget.
- Újra kell építeni a politikai szereplők közötti bizalmat.
- A decentralizáció mértéke nem függhet a pillanatnyi politikai szereposztástól.
- A szakmai szereplők befolyását erősíteni szükséges.

Miért még?

- A felelősség mellett a források decentralizálása is elkerülhetetlen.
- A szakmai tudás decentralizálása szükséges (kistérségi kapacitások érdemi kiépítésével).
- A decentralizáció erősödését szolgálná egy fejlesztéspolitikai törvény megalkotása az uniós és a hazai források felhasználásának rendjéről, az intézményrendszer stabilitásának megalapozásáról.
- Csak közös akarattal és együtt, valamennyi felelős szereplő részvételével sikerülhet.

Közlekedés regionális koordinációja

KELL EGY CSAPAT!

- az ágazaton belüli koordináció,
- a kormányzati szervek, ágazatok közötti kormányzati álláspont kialakítása,
- az ágazat és a helyi szakmai, civil, társadalmi szervezetek közötti információáramlás,
- az egységes tárcaálláspont kialakítása információk biztosítása a delegált képviselőknek,
- a KözOP és a ROP-k közötti egyeztetések a teljes folyamatra,
- a központi, ágazati szempontok érvényesítése a térségi koncepciók és programokban,
- és viszont, a térségi szempontok figyelembevétele a központi döntéseknél,
- EU-központi-regionális és hazai-központi-regionális-saját források összhangjának megteremtése.

*Emberek vagy államok csak akkor járnak el ésszerűen,
ha már minden más lehetőséget kimerítettek.*

Katz törvénye

*Arthur Bloch: Murphy törvénykönyve, avagy miért romlik el minden?
– Gondolat, Budapest, 1989*

Köszönöm figyelmüket!

Szűcs Mihály

főosztályvezető-helyettes

Mob: 30/922-6882

E-mail: szucs.mihaly@meh.hu